

Створення нового лікарського фітозасобу для корекції надлишкової маси тіла

Передерій А.В., Вельма В.В., Гур'єва І.Г., Стахорська М.О., Кисличенко В.С.

Кафедра хімії природних сполук

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

cncvc@mail.ru

Кафедра хімії природних сполук займається вивченням перспективних видів лікарської рослинної сировини (ЛРС), дослідженням та використанням вторинної сировини та створенням нових лікарських засобів на їх основі. Предметом наших досліджень стало створення нового фітозасобу для корекції надлишкової маси тіла. Подрібнені лікарські рослинні об'єкти було вирішено використовувати не у вигляді збору, а в формі брикетів. Переваги брикетів перед зборами безперечні: виключено розшарування сировини, більш точне дозування, компоненти менше підлягають впливу навколишнього середовища, естетичність зовнішнього вигляду, зручність транспортування, пакування, використання споживачем, тощо.

У вигляді брикетів випускалися окремі види ЛРС, наприклад, листя м'яти перцевої, листя ортосифону тичинкового, листя подорожника великого, квітки ромашки, листя сени, трава деревію, корені солодки та інші. Для зручності споживача раніше фармацевтичною промисловістю були випущені і дозовані збори у вигляді брикетів: «Арфазетин», «Бруснівер» та «Елекасол».

Після проведеного літературного та патентного пошуку було запропоновано лікарські рослинні об'єкти, які мають достатню сировинну базу на території України, багатий хімічний склад та широке використання в медицині. В якості компонентів брикету взяли: листя петрушки листової, корінь цикорію, жмих плодів смородини чорної (який залишився після отримання соку), слані ламінарії та чорнослив.

Хімічний склад компонентів отриманого брикету містить різні класи біологічно активних речовин. Основними серед яких є вуглеводи (інулін, цукри та інвертні цукри, фруктоза, сахароза, маніт, пектинові речовини, солі альгінової кислоти), білкові речовини, амінокислоти, флавоноїди (лейкоантоціани, антоціанідини (похідні ціанідину та дельфінідину), кверцетин, ізокверцитрин, кемпферол, мірицетин, вербіозид, нарингенін, апіїн, глюкозиди лютеоліну, ізорамнетину), ефірна олія (апіол, міристицин, пінен), органічні (яблучна, винна, лимона, шавлева, янтарна) та фенолкарбонові кислоти, гідроксикоричні кислоти, вітаміни (каротин, токофероли, С, В₁, В₂, В₃, В₉, В₁₂, К, Р, D), макро- та мікроелементи (насамперед, йод, також присутні калій, натрій, кальцій, залізо, марганець, мідь, кобальт, бром, бор, цинк), жирна олія, холін, тощо.

Завдяки вищезазначеному хімічному складу компоненти брикету, а, відповідно, і фітозасіб в цілому, має діуретичну, протизапальну, жовчогінну, спазмолітину, потогінну, протимікробну, капілярозміцнюючу, в'язучу та тонізуючу дії, покращує діяльність органів травлення, пригнічує процеси бродіння в кишечнику. Препарати петрушки використовуються при функціональних порушеннях травлення, диспепсії, метеоризмі, кишкових кольках, розчиняють камені й пісок у сечовивідних шляхах. Корені цикорію активізують процеси обміну речовин. Плоди чорної смородини та жмих з них мають високий вміст вітамінів, тому вони корисні для підвищення імунітету, використовуються при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (ШКТ), гломерулонефриті, гіпертонічній хворобі, кардіоневрозах, застудних та інфекційних захворюваннях. Слані ламінарії теж корисні при захворюваннях ШКТ, мають м'яку послаблюючу дію, яка обумовлена здатністю полісахаридів до набухання, ефективні при хронічних атонічних запорах, хронічних та гострих ентероколитах і проктитах. Чорнослив має послаблюючу дію при запорах і атонії кишечника, сприяє виведенню з організму холестерину та радіоактивних речовин.

Таким чином, запропонований фітозасіб для корекції надлишкової маси тіла рекомендується як загальнозміцнюючий, який підвищує імунітет, активізує обмін речовин в організмі, водно-сольовий обмін, посилює діуретичну та послаблюючу дію, підвищує специфічний ефект та корегує вагу.

У подальших дослідженнях буде проведено стандартизацію отриманого фітозасобу для корекції надлишкової маси тіла з валідацією методик кількісного визначення та оформлення відповідної методики контролю якості (МКЯ).

Література: **1.** Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник / Відп. ред. А.М. Гродзінський. – К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, Український виробничо-комерційний центр «Олімп», 1992. – 544 с. **2.** Патент України на корисну модель № 86332, МПК А61К 36\00 (2013.01). Лікарський засіб для корекції надлишкової маси тіла на основі харчових рослин / В.С. Кисличенко, В.В. Вельма, Л.В. Ленчик, Г.Ф. Наврузова, О.А. Зотікова, Н.А. Сущук, В.Ю. Кузнецова, Н.Б. Саїдов. – № u 2013 08299, заявл. 01.07.2013, опубл. 25.12.2013, Бюл. № 24. **3.** Сировинні джерела продуктів біотехнології та їх аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, О.В. Бухаріна та ін.; за ред. В.С. Кисличенко. – Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2009. – 304 с. **4.** Фармакогнозія з основами біохімії рослин: [Підручник] / В.М. Ковальов, О.І. Павлій, Т.І. Ісакова та ін.; за ред. проф. В.М. Ковальова. – Х.: НФаУ, «Прапор», 2000. – 704 с.